

A KUTATÓMUNKA

I.

1961-ben dr. Hadnagy László, a Zala Megyei Tanács V. B. elnökhelyettese kérte fel a szerzőt, hogy készítsen javaslatot a Zala Megyei Helytörténeti Lexikon elkészítésének kutatási programjára vonatkozólag. A tervezetet annak elkészülte után, művelődésügyi miniszterhelyettesé történt kinevezése miatt már nem ő, hanem hivatali utódja, Kiss Gyula V. B. elnökhelyettes terjesztette a Végrehajtó Bizottság elé.

A kutatómunkát az alábbi szerződésben meghatározott munkamegosztás szerint alulírott irányította.

A szerződés tartalma a következő:

Elvi megállapodás

a Zala Megyei helytörténeti lexikon munkálataival kapcsolatban.

Zala Megye Tanácsának Végrehajtó Bizottsága elhatározta, hogy a megye településeinek helytörténeti lexikonát elkészítteti. A munka főszerkesztői teendőinek ellátására dr. Kovacsics József tanszékvezetőt kéri fel (Eötvös Loránd Tudományegyetem Statisztikai Tanszéke).

A Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága részéről a munka irányításáért Kiss Gyula elnökhelyettes (később Koplár Lajos volt) a felelős.

Zala megye kulturális intézményeiben és állami hivatalaiban folyó kutatások irányítására dr. Degré Alajos, a megye levéltárának a vezetője kap megbízást.

Az Országos Levéltárban folyó kutatások összefogását, a források kijelölését, a kutatómunka irányítását és ellenőrzését dr. Ila Bálint főlevéltáros végzi a Megyei Tanács V. B. megbízásából.

A megye helytörténeti lexikon munkálatainak elvi irányítását szerkesztő bizottság végzi.

A főszerkesztő munkáját a szerkesztő bizottság elvi irányítása mellett végzi. Jogosult a Megyei Tanács V. B. által a lexikon céljaira kiutalt összeget rendeltetésszerűen felhasználni, a munkát irányítani, ellenőrizni, köteles a munkálatok állásáról a szerkesztő bizottságnak évenként beszámolni.

A főszerkesztő a lexikon munkálataiban közreműködő munkatársakat az elvégzendő munka természetének megfelelően bízza meg a feladatok ellátásával.

A kutatómunkákért (cédulázás, bibliográfiai, statisztikai adatok gyűjtése) a próbamunkának megfelelően óradíjat állapít meg. A Zala megyei kutatómunkák irányítása, ellenőrzése, valamint az Országos Levéltárban folyó munkák irányítása és ellenőrzése fejében nevezett kutatóknak a Megyei Tanács V. B. jóváhagyása alapján átalányösszeget állapít meg.

A munkák anyagi támogatását a Megyei Tanács V. B. biztosítja a költségvetésnek megfelelően.

A kutatómunkákhoz szükséges összeget félévenként az Eötvös Loránd Tudományegyetem részére átutalja. Az összeg rendeltetésszerű felhasználásáról (munkamenetként budapesti és helyi kutatóknak kifizetett összeg) az ELTE pénzügyi osztálya évenként elszámolást küld a Megyei Tanács V. B. pénzügyi osztálya részére.

A Megyei Tanács V. B. hozzájárul ahhoz, hogy az ELTE pénzügyi osztályán a kutatási célhitelek kezelőjének munkájáért évente egyszer a főszerkesztő 500,- Ft-nál nem nagyobb összeget honoráriumként megállapíthasson.

A munka befejezése 1965-re várható. A főszerkesztő tartozik idejében jelentést tenni mindazokról a nehézségekről, amelyek a munka kapcsán jelentkeznek és akadályozzák a határidő megtartását.

Zalaegerszeg, 1963. július 10.

Dr. Kovacsics József
tanszékvezető docens

Török Lajos
Zala Megye Tanácsa V. B. Elnöke

dr. Degré Alajos
megyei levéltár vezetője

A másolat hitelül:
(Simonyi Egonné)

A térképbibliográfia elkészítésére dr. Nagy Júliát, az Országos Széchenyi Könyvtár térképtárának ny. vezetőjét kértük fel. A nyelvészeti munkák elvégzésére dr. Markó Imre Lehel tanár, a helytörténeti irodalom összegyűjtésére Fülöp István ny. könyvtárigazgató nyert megbízást. Utóbbiak megbízására vonatkozólag a Megyei Tanács V. B. elnökhelyettesének és a szerkesztőbizottságnak a megbízása alapján, a szerkesztőbizottság elnöke kötött megállapodást. A helynevek eredetmagyarázatát dr. Kiss Lajos c. egyetemi tanár ellenőrizte és fejezte be.

A Zala megyei lexikon kutatásánál – eltérően a Vas, Veszprém, Fejér és a Heves megyei kutatásoktól – az 1526 előtti információkat is bedolgoztuk a lexikonba. Ez azért történt így, mert Zala megyére vonatkozóan rendelkezésünkre állott Holub József középkori községtörténete kéziratban.

A kézirat a Zalaegerszegi Állami Levéltár tulajdona és 4 kötetből áll, A-E, F-L, M-S és Sz-Zs kezdőbetűs tartalommal. A községnevek nem a mai, hanem a régi forrásokban szereplő alakjaik abc rendjében követik egymást.

A kötetek beosztása és rendszere nem azonos. Az első kötetben a szövegek négy rovatra vannak osztva a következőképpen.

1. A községnevek történeti alakjainak és változatainak felsorolása a vonatkozó forrásjelzetek közlésével.
2. A helységek fekvésének meghatározása, vagy a már régen eltűnt pusztáknál, ezek helyének megállapítása.
3. A helynevek magyarázata és jelentése.
4. Az egyes települések, puszták és lakott helyek története a legkorábbi okleveles előfordulástól a mohácsi vészig. Egyes esetekben említve vannak a legkorábbi dikajegyzékek adatai is (1531.).

A 2-4. kötetekben a községek szövegei nem oszlanak részekre, hanem egyetlen fejezetből állanak, mégpedig az I. kötet negyedik rovatának megfelelő fejezetből. E kötetekben tehát valójában csak a községek életrajzi adatai szerepelnek, a névalakok hiányoznak, pedig a lexikonban a régi névalakok nem mellőzhetők. Viszont a 2-4. kötet szövegeiben is található olykor utalások a települések fekvésére és a nevek jelentésére, ezek azonban nem következtetések és nem is gyakran fordulnak elő.

A névmagyarázatokra megjegyezzük, hogy azokat Holub az irodalom alapján állította össze, ami bizony ma már nem mindenben helytálló és ellenőrzésre, felülvizsgálatra szorul. A helynévfjtések nem is teljesek, egyes neveknel az I. kötet megfelelő rovata üres vagy csak irodalom van idézve, ezért kellett az etimológiákat nyelvész-szakértővel átvizsgáltami és mai tudományos színvonalra hozni.

A kézirat legfontosabb és egyben legértékesebb része kétségtelenül az egyes települések történetére vonatkozó összeállítások, melyek a nagyobb helységeknel 4-5 lapra terjednek, tehát igen részletesek.

További fontos forrást jelentettek a nagybirtokos családok levéltárai, így az Esterházy család, a Festetich, a Batthyány és a Széchenyi családok levéltárai a megye egy-egy jelentősebb területére szolgáltattak bőséges anyagot, a kisebb családok és a szerzetesrendek levéltárai csupán néhány vagy esetleg egyetlen településre. A levéltárak birtokjogi, személyi jellegű adattömegéből kellett a települések, a nép életére vonatkozó adatokat, néha sajnos csak utalásokat kikeresni.

A népesség számának feudáliskori alakulását az országos, megyei, egyházi összeírások tartalmazták. A település és lakossága gazdasági helyzetére az úrbéri összeírások, hiteleshelyi bevallási jegyzőkönyvek, úriszéki iratok, jobbágyinstanciák stb. mutattak rá. Természetesen a levéltári adatok igen nagy része nehezen olvasható latin és német nyelvű okmányokból került elő. Ezek olvasása, megfjtése, értékelése igen nagy hozzáértést s tárgyi ismeretet kívánt. A levéltári kutatások jelentős részét dr. Ila Bálint közvetlen irányításával dr. Kenéz Győző tudományos kutató végezte, aki szerződéses munkaviszonyban állt a kutatások során. A levéltári adatgyűjtés munkatársai voltak: Budapesten Buzási János, Fényi Ottó, Zalaegerszegen dr. Degré Alajos irányításával: dr. Szabó Béla, dr. Simonffy Emil, dr. Kerecsényi Edit, dr. Sill Ferenc, Veszprémben: dr. Pákay Zsolt. Az összegyűlt cédulaanyag rendszerezése, személyneveinek azonosítása, az egyes településekről készített dossziékba való elhelyezése a Statisztikai Tanszéken folyt. A kutatások során dr. Ila Bálint 1966-ban Szlovákiában járt, és Pozsonyban, Nyitrán, Eperjesen végzett kutatásokat. A források egy részét kijegyezte, másrészt mikrofilmen az O.L. Filmtárába kérte, ahol kutatóink az adatokat kijegyezték. Előző évben az Esterházyak kismartoni, fraknoi levéltárában s a bécsi Kriegsarchivben is tájékozódott és jelentős zala megyei anyagot talált, de ennek kutatására nem kerülhetett sor. 1967-ben dr. Degré Alajost a LOK jugoszláviai tanulmányútra küldte, aki a zágrábi érseki és káptalani és Várasd város levéltárában gyűjtött igen értékes anyagot.

A statisztikai adatgyűjtés munkálatainak központja ugyancsak a Statisztikai Tanszéken volt. Az elvégzendő munka kétirányú feladatot jelentett. Egyrészt a XVIII. század közepétől kezdődően összegyűjteni mindazokat a demográfiai forrásokat, amelyek a települések nagyságára, népességére, annak fejlődésére jellemzőek, ugyancsak összegyűjteni a különböző forrásokból a települések fejlődésére kiható gazdasági, ipari, mezőgazdasági, kereskedelmi, közlekedési és lakóház adatokat, valamint a falvak intézményekkel való ellátottságára jellemző tényeket, végül a közigazgatási változások illusztrálására szolgáló információkat, melyek a községek dossziéiba kerültek a levéltári anyaggal együtt, hogy azokat az egyes települések történetének a megírását végző kutatók felhasználhassák.

A másik feladata a Tanszéknek a statisztikai adatok településenként történő idősoros táblázatba való rendezése, a közigazgatási változások elemzése és a különböző fajta és a fejlődésre jellemző dinamikus megoszlási és intenzitási mutatószámok kiszámítása volt. Ezek a táblázatok egységes szerkezetűek s minden 1870 óta létezett Zala megyei községről elkészültek e táblázatok. A főszerkesztő célkitűzései szerint mindkét munkát dr. Kovacsics Józsefné egyetemi tanár irányította. A munkálatokban részt vett dr. Thirring Lajos, Paulay Tibor, Erdőssy Irma, Dely Zoltán és Szalay Erzsébet.

A levéltári kutatás nem terjedt ki következetesen az 1920. után Jugoszláviához csatolt egykori Zala megyei területekre. Az elhatárolás, különösen a régebbi anyagban, nem volt mindig könnyű, így összegyűlt mintegy 4500 levéltári és statisztikai adatlap. A megyére és annak településeire vonatkozó térképanyagot dr. Nagy Júlia könyvtáros gyűjtötte össze budapesti és vidéki levéltárakban, illetve intézményekben. Elvégezte az összegyűjtött anyag szelektálását, szakszerű leírását. Az élő s elpusztult településnevek szövegtetését Markó Imre Lehel tanár végezte s dr. Benkő Loránd egyetemi tanár lektorálta.

A legfőbb probléma a bibliográfia elkészítésével volt s ez a munkálatokat is kedvezőtlenül befolyásolta. Elkészítésére – mint említettem – Fülöp István tanár kapott megbízást. Sajnos a vállalt munkát a kívánt teljességben elvégezni nem tudta, ezért 1968-ban a szerkesztő dr. Kenéz Győzőné könyvtárigazgató szakvéleménye folytán Zágony Ilonát, az Országos Széchényi Könyvtár munkatársát bízta meg a bibliográfia kiegészítésével és szerkesztésével. A bibliográfia ezért csak 1972-ben készült el.

Az adatgyűjtés eredményeként 937 településre vonatkozó adatközlés került átadásra a Zala Megyei Levéltár számára. Minden dosszié tartalmáról forrásjegyzék készült.

II.

Pénzügyi kérdések

A kutatómunka költségeit s a kutatásokkal kapcsolatos gondokat, az adminisztratív munkákat is beleértve, így az anyag kezelését, tárolását, a kutatók irányítását, a munka ellenőrzését, a pénzügyi lebonyolítást az Eötvös Loránd Tudományegyetem Statisztikai Tanszéke látta el.

A pénzügyi elszámolást az ELTE Gazdasági Igazgatósága bonyolította le a szerkesztő bizottság elnökének utalványozása alapján. Az összeg rendeltetésszerű felhasználását az ELTE revizorain kívül a Megyei Tanács V. B. pénzügyi osztálya revizorai ellenőrizték. 1963–1968-ig eltelt 5 év alatt a Megyei Tanács V. B. 529.000,- Ft, azaz Ötszázhuszonkilencezer forintot utalt át az ELTE-re a kutatás céljára. Ezen összeg felhasználása a kutatómunka válfajai szerint a következőképpen oszlott meg:

Adatgyűjtési (forrásfeltárási) munkálatokra	407 900 Ft
Bibliográfiai munkálatokra	47 321 Ft
Gépelési és adminisztratív munkálatokra	43 906 Ft
Dologi kiadásokra	23 206 Ft
Kiküldetésekre	6 675 Ft

Összesen 529 000 Ft

Az évenként kiutalt összeg megoszlása a következő volt:

1962	30 000 Ft,	1966	100 000 Ft,
1963	75 000 Ft,	1967	70 000 Ft,
1964	90 000 Ft,	1968	65 000 Ft,
1965	99 000 Ft		

Figyelembe véve a 937 Zala megyei települést, melyeknek a dossziéi átadásra kerülnek, *egy település adatgyűjtésére* átlagban 564,- Ft, azaz Ötszázhatvannégy forint esik. Ez az összeg azonban még mindig nem reális, hiszen figyelembe kell venni a Jugoszláviához tartozó területekre vonatkozó kutatást is. Ha ezeket a településeket is számításba vesszük, akkor mintegy 20-25%-kal még csökken az egy településre fordított összeg.

III.

Az anyaggyűjtés területi vonatkozásai

A kutatómunka során dönteni kellett arról, hogy milyen területre terjedjen ki a gyűjtés. Egyrészt állást kellett foglalni abban, hogy az 1950 előtti vagy a mai határokat vegyük-e figyelembe, másrészt abban is, hogy 1526-tól az első világháború végéig Zala megyéhez tartozott és ma Jugoszláviához tartozó községek anyagával mi történjék.

A Jugoszláviához tartozó községekre vonatkozó gyűjtés kérdésében a megye vezetői tájékoztatták az MSZMP Kulturális Osztályának a munkatársait, ahol az a döntés született, hogy a kutatómunka kapcsán előkerülő és ma Jugoszláviához tartozó községekre vonatkozó anyagokat át kell adni Jugoszláv intézményeknek. Az esetleges publikáció tekintetében pedig közös megegyezésre kell jutni.

A volt Zala megyei, de jelenleg Veszprém megyéhez tartozó, 1950-ben átsatolt községek ügyében a szerkesztő bizottság kibővített ülése foglalkozott, melyen részt vett dr. Székely György egyetemi tanár, az Országos Helytörténeti Bizottság elnöke és dr. Takács Imre, a lexikon egyik lektora is. Az ülésen az a megállapodás született, hogy célszerű volna, ha a Zalából Veszprémhez átsatolt községek anyagát a két megye együttesen külön kötetben adná ki, hogy így mindkét megye egyaránt használhassa. Az 1945 után Zala megyétől Veszprém megyéhez csatolt balatonfüredi, sümegi és tapolcai járások településeit tartalmazó helytörténeti lexikon 1988-ban jelent meg az Akadémiai Kiadónál. E kötet címszavainak a megírásában még egy ideig részt vett dr. Ila Bálint főlevéltáros, aki a Zala megyei lexikon szerkesztését is elvállalta. Sajnos 1975-ben váratlanul elhunyt. Halála súlyos veszteséget jelentett és egy időre a helytörténeti lexikonokra vonatkozó kutatást is visszavette. További nehézséget jelentett az a körülmény, hogy pénzügyi okok miatt az Akadémiai Kiadó a mintegy 150 ívet kitevő Zala megyei lexikon kiadását nem vállalta, annak ellenére, hogy az előzetes könyvkiadási tervébe felvette.

Az ország megnehezült gazdasági helyzete a megyét is érintette és nem tudta biztosítani a kötet szubvencionálását. Ebben a helyzetben - biztosítani akarván a nagyértékű kutatási anyag hasznosítását, nem maradt más választás, mint az, hogy a régi járások és járásszékhelyek, tehát lényegében a város és vidéke településegüttese szerint publikáljuk a kéziratokat. Miután a városok és községek életrajzának a megírása is a régi járások szerint történt, ez a megoldás a többi szerző számára Degré Alajos, Kerecsényi Edit és Simonffy Emil) is megfelelő volt. Első kötetként Keszthely és környéke azért jelenhetett meg, mert az Eötvös Loránd Tudományegyetem rektora, értékelvén a már megjelent két hasonló tartalmú veszprémi kötetet, arra az elhatározásra jutott, hogy e vállalkozás továbbviteléhez anyagi támogatást nyújt a Statikum Kiadónak, amiért őszinte és hálás köszönetet mondok.

A 937 településből 102 címszó tárgyalja az 1978. XII. 31-én Zala megyéhez visszacsatolt Keszthelyi járás területén fekvő egykori települések történetét. Jellemző a falupusztulásra, hogy ezek közül mindössze 28-nak van községi státusa.

Talán nem ünneprontás, ha a kutatómunkáról szóló beszámolómban említést teszek arról is, hogy mint más megyére vonatkozó kutatás során, a Zala megyei munkánkat is sok akadályoztatás, gyanakvás, intrika érte.

Alábbiakban annak a jegyzőkönyvnek a szövegét közlöm, amely ugyan pozitív tartalmú, és reálisan értékeli a végzett munkát, a vizsgálat előzményei azonban nem ösztönözték a kutatást.

SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNY

a Zala Megyei Helytörténeti Lexikon előmunkálatairól

A Művelődésügyi Minisztérium 122.496/1968. XX. számú megbízása alapján – a Zala Megyei Tanács V. B. 363-1/1968. számú felkérésére – 1968. augusztus hóban megvizsgáltuk, hogy a Lexikonra fordított költségek egyenes arányban állanak-e a ténylegesen elvégzett munkával. Ezzel kapcsolatos véleményünket a következőkben ismertetjük:

1. A Lexikon munkafázisai általában

A Lexikon készítése a következő munkafázisokban történik:

- a) A felhasználandó levéltári forrásanyag kijelölése (statisztikai forrásanyag az országos egyöntetűség érdekében azonos a Veszprém megyei Lexikonhoz felhasználttal).
- b) A levéltári és statisztikai adatgyűjtés forráscsoportonkénti elvégzése.
- c) A forráscsoportonként gyűjtött anyag helysége szerinti rendezése és az egyes helységekre vonatkozó adatanyag a helységek történetét megíró öt tudományos dolgozóhoz való eljuttatása, tehát az adatgyűjtő munka lezárása.
- d) Az egyes helységek történetének megírása, tehát a tulajdonképpeni szerzői tevékenység.
- e) A helységektörténetek szerkesztői egységesítése.

2. A munkálatok helyzete

- a) A számba jöhető levéltári forrásanyagok kijelölése megtörtént. Munkájuk során a szerkesztők 11 hazai és 6 külföldi intézmény 217 forráscsoportját jelölték ki áttanulmányozásra.
- b) A levéltári és statisztikai adatgyűjtés kisebb kiegészítésektől eltekintve gyakorlatilag befejezettnek tekinthető.
- c) A gyűjtött anyag helységek szerinti rendezése folyamatban van és a helységektörténeteket készítő zalai helyi tudományos kutatók (dr. Degré Alajos, dr. Simonffy Emil és dr. Kerecsényi Edit) számos helység rendezett adattárát – mint a helytörténet alapanyagát – már megkapták.
- d) Az egyes helységek történetének megírása a gyűjtőmunka befejezése után most fog megkezdődni. A szerkesztők a munkatársakhoz eljuttatták a mintához szolgáló falutörténetek szövegét.

3. A munka szakmai értékelése

Az elmúlt évtizedben a Zala megyei Tanács jelentős erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy a megye kulturális és ezen belül történeti értékeit tudományos színvonalon feldolgoztassa, illetve bemutattassa. Ennek keretében készült el többek között Zala megye földrajzi neveinek gyűjteménye, nyílt meg az ország legnagyobb skanzen múzeuma. Ezen nemzetközi és országos viszonylatban jelentős eredményhez méltóan kapcsolódik a készülő Helytörténeti Lexikon.

A vállalkozás tudományos értéke három szinten is jelentkezik:

- a) A Lexikon révén válik lehetővé az egyes helységek történetének olyan széles hazai és külföldi gyűjtés alapján való megírása, melyre különben nem lett volna mód.
- b) Ezek alapján és összesítéseként lehetővé válik a megye történetének rendkívül alapos és sokoldalú feldolgozása.
- c) Mivel országosan egységes elvek szerint és azonos jellegű forrásanyag alapján szervezett vállalkozásról van szó, mind az egyes helységeket, mind az egész megye története olyan országos összefüggésekbe is beleilleszthető, mely egyrészt a helyi kutatásoknak ad rendkívül tág perspektívákat, másrészt az országos történeti kutatásoknak ad igen sokoldalú elemző összehasonlítási lehetőségeket.

4. A munkálatok pénzügyi értékelése

A Helytörténeti Lexikon anyaggyűjtési munkálataira a Megyei Tanács az előzetes elvi megállapodás szerint 292 ezer forintot irányzott elő. Időközben a feladatra a Tanács további összegeket állított be – évi 100 ezer forintos bontásban – költségvetésébe.

Mindezeket figyelembe véve 1968 végéig az előirányzatot 600 ezer forintra emelték. Ebből 513 ezer forintot használtak fel az 1968. március 27-ig elvégzett munkákra.

A Lexikon szerkesztői az anyaggyűjtő munka díjazását körültekintően, az országosan kialakult gyakorlatnak megfelelően oldották meg. (E munka díjazására vonatkozóan jogszabályi rendezés nincsen; a szerzői tiszteletdíjakra vonatkozó rendeletek ilyen természetű anyaggyűjtésre nem alkalmazhatók.) A teljesítményi igények megállapításánál a 10-13 forintos átlagórabérek mellett figyelembe vették az egyes forráscsoportok adatbőségét, jellegét, nyelvi és olvashatási nehézségeinek eltérő voltát.

Mindezekről az egyes helységek történetét megíró zalai tudományos munkatársakhoz már eljuttatott községenkénti adatanyagoknak tanulmányozása során meggyőződünk. A végzett munka elbírálásánál a szerkesztők igényesen és körültekintően jártak el. Bizonyítja pl. a bibliográfiai adatgyűjtés (Fülöp István) igen kritikus megrostálása és a tudományosan értéktelen részének visszautasítása.

A gyűjtőmunkára 7 év alatt ráfordított 513 ezer forint - tekintetbe véve, hogy 840 helységre vonatkozó adatok 217, túlnyomórészt latin és német nyelvű, nehezen olvasható írású levéltári forráscsoportból történő kigyűjtésről volt szó – a végzett munka díjazásáért nem tekinthető túlzott összegnek. (A Megyei Levéltárnak 937 település dossziéit adta át a Statisztikai Tanszék. Egy település még 600 forintba sem került.)

E munka gazdaságosságát bizonyítja, hogy az érintett, a mai államigazgatási beosztás szerint mintegy 370 Zala és Veszprém megyei helység mindegyike átlagban 1.370 forint ráfordítással jutott hozzá egy olyan részletességű és nehézségű szakszerűen összeállított helytörténeti adattárhoz, melynek külön-külön való összeállítása ennek az átlagösszegnek sokszorosát tette volna ki.

Megjegyezzük, hogy az így összegyűjtött adatanyag már ebben a formájában is sokoldalúan felhasználható a helyi és regionális népgazdasági és községtervezéshez, az iskolai oktatáshoz, valamint az ismeretterjesztő és népművelő munkához.

5. Következtetések

- A Helytörténeti Lexikkal kapcsolatos adatgyűjtésre eredetileg előirányzott 292 ezer forintos hitelkeretet indokolt volt időközben a munka tapasztalatai alapján 600 ezer forintra felemelni.
- A munkálatra eddig felhasznált 513 ezer forint arányban áll az elvégzett munka tudományos értékével, a kutatóknak óradíjként fizetett átlag 12 - Ft nem tekinthető túlméretezettnek.
- A munka eddigi fázisai során létrejött, helységek szerint dossziéikba rendezett adatanyag jól felhasználható, nemcsak a Lexikon helységtörténeteinek megszüvegezéséhez, hanem adattárként az egyes községek népgazdasági tervezéséhez és az oktató-ismeretterjesztő munkában is.
- Véleményünk szerint kívánatos, hogy a községtörténetekben az 1848 utáni fejlődésre vonatkozó adatszolgáltatás a jelenlegi, elsősorban az országos statisztikai kiadványokra támaszkodó adatszolgáltatásnál gazdagabb és többoldalú legyen, így segíthetné elő a múlt és jelen fejlődés kapcsolatának még alaposabb érzékeltetését.
- Mivel a készülő Helytörténeti Lexikon nemcsak az öt mai zalai járás, hanem 4 Veszprém megyei járás anyagát is tartalmazza, indokolt lenne, ha a kötet kiadásának költségeihez a Veszprém megyei Tanács is hozzájárulna.

A készülő kötet országos jelentősége indokolta tenné azt is, hogy a Magyar Tudományos Akadémia is járuljon hozzá a Lexikon kedvezményes kiadásához.

Végül megegyeszer kifejezzük azon véleményünket, hogy a Zala megyei Helytörténeti Lexikon eddigi munkálatai biztos garanciát teremtettek ahhoz, hogy a készülő munka méltóan illeszkedjen Zala megyének az utóbbi évtizedben nemzetközi és országos szempontból is jelentős hozzájárulásaihoz a magyar nép történeti múltjának a feltárásában.

Zalaegerszeg, 1968. augusztus 30.

*dr. Rományi Vince sk.
a MM Pénzügyi és
Ellenőrzési Főosztálya
megbízásából
főrevizor*

*Győrffy Sándor sk.
a MM Múzeumi Főosztály
megbízásából
a Munkásmozg. Múzeum
tud. főmunkatársa*

*dr. Vörös Károly sk.
a MM Levéltári Igazg.
megbízásából
az Orsz. Helytörténeti
Biz. titkára*